

Виховання продуктивних якостей особистості

Виступ Сидоренко Т.Л.

**"Дати дітям радість праці, радість успіху в навчанні, пробудити в їхніх серцях почуття гордості, власної гідності - це перша заповідь виховання...
Успіх у навчанні - єдине джерело внутрішніх сил дитини, які породжують енергію для подолання труднощів, бажання вчитися"**

В. Сухомлинський

Щоб дитина була успішною, треба використовувати усі її можливості, які реалізуються не тільки під час уроків, а і в позакласній роботі, гуртковій, на факультативних заняттях. А для цього потрібно постійно самому вчитися та вдосконалюватися. (*Демонстрація сертифікатів*). Нові знання дали мені поштовх для створення власної авторської програми з виховання учнівської молоді «Культура міжетнічного спілкування», я розробила низку тренінгових занять не лише для учнів, а і для своїх колег, проводила навчання для молодих спеціалістів на базі нашої школи, працювала з заступниками директорів та директорами шкіл Херсонщини на базі ХАНУ.

Працюючи з дітьми, я розумію, щоб уроки були цікавими, потрібно постійно відшукувати нові форми, методи роботи, або ж адаптувати давно забуті, так як кожен випускник сучасної школи повинен володіти певними якостями:

- гнучко адаптуватися у мінливих життєвих ситуаціях;
- самостійно і критично мислити;
- уміти бачити і формулювати проблему (в особистому, професійному, суспільному плані), знаходити шляхи раціонального та конструктивного вирішення проблем;
- усвідомлювати, де і яким чином здобуті знання можуть бути використані в оточуючому середовищі;
- бути здатним генерувати нові ідеї, творчо мислити;
- уміти працювати з інформацією;
- бути комунікабельним, контактним у різних соціальних групах, уміти працювати в колективі, у різних галузях, різних ситуаціях;
- уміти самостійно працювати над розвитком власного інтелекту, моральних якостей, культурного рівня

І я не перебільшую, говорячи про те, що саме література виконує головну роль у формуванні світогляду, характеру й особистісних якостей, естетичних смаків учнів. Високе мистецтво слова допомагає читачам усіх вікових груп пізнати великий і складний світ, себе у ньому, осмислювати людські стосунки.

З реформуванням освіти в Україні та приєднанням до загальноєвропейського освітнього простору актуалізується поняття «продуктивне навчання». Середня освіта, яка сформувалась у середині ХХ сторіччя, передбачала трансляцію учням готової інформації з предмета, а не засвоєння реальної діяльності методами тієї чи іншої науки. Переважання репродуктивних методів в організації навчальної діяльності призводить до послаблення внутрішньої мотивації учнів, зниження їхнього творчого потенціалу.

На думку відомих російських учених В. Ледньова, Ю. Ді та А.Хуторського «вирішення даної проблеми можливе в переході від навчання «як передачі знань учню» до продуктивної освіти, коли накопичення знань учня відбувається в процесі створення ним власних освітніх продуктів-гіпотез, досліджень, творів, правил, живописних картин, комп'ютерних програм тощо. Особистісний освітній розвиток учня - його знань, почуттів, здібностей, досвіду в цьому разі відбувається одночасно із залученням його в наукові й культурно-історичні процеси, як їх повноправного учасника. Технологія продуктивного навчання надає можливість навчання на основі практичного життєвого досвіду, що допомагає молоді в їхньому професійному пошуку, розв'язанні їхніх соціальних, освітніх, психологічних і культурних проблем».

Як освітній процес продуктивне навчання реалізується в рамках індивідуального шляху, що являє собою послідовність кроків, де кожний крок має певний результат, оскільки є продуктивно орієнтованою діяльністю в реальних життєвих ситуаціях. Принцип продуктивності дає освіті можливість бути не просто особистісно орієнтованою, а стати повною мірою індивідуальною.

*У школі твориться людина. Школа -
це святиня і надія народу. У школі
навчають не тільки читати,
писати, рахувати, мислити, пізнавати
світ. У школі вчать жити. Школа -
це духовна колиска народу.
Василь Сухомлинський*

Шість кроків до продуктивного викладання

Оптимальні умови.

Організація доквілля. Позитивний настрій учителя й учня. Загострення, фіксація й зосередження уваги. Мета і результат: навіщо воно мені знадобиться? Уявлення власних завдань. Сприймання помилок як зворотна реакція.

Правильне подання.

Змалювання узагальненої картини, зокрема завдяки дослідженням конкретних ситуацій. Використання всіх навчальних стилів та центрів компетентності. Малювання асоціативної схеми, її уявлення. "Активні" і "пасивні" музичні концерти.

Зважене обмірковування.

Творче мислення. Критичне мислення - концептуальне, аналітичне, рефлексивне. Творче вирішення проблеми. Техніки стійкого запам'ятовування для цілковитого збереження інформації. Аналіз власного стилю мислення.

Активізація збереженої інформації.

Використання знань на практиці. Ігри, замальовки, дискусії тощо для різних стилів навчання осіб із різним типом компетентності.

Застосування.

Використання шкільних знань поза школою. Практика. Учні в ролі вчителів.
Поєднання нового з уже відомим.

Повторення, оцінювання і святкування.

Усвідомлення того, що знає людина. Самооцінка, оцінка ровесників та викладачів. Безупинне повторення.

Ознаки продуктивного уроку

Моніторинг навчального процесу

Інформаційно - комунікаційні технології

Спрямованість на соціалізацію учнів

Компетентнісний підхід

Особистісно орієнтовані педагогічні технології

Інтерактивні методики навчання

Учитель - фасилітатор

Структура продуктивного уроку

Мотивація

Мета цього етапу - сфокусувати увагу учнів на проблемі й викликати інтерес до обговорюваної теми, мотивувати їхню пізнавальну діяльність. Прийомами навчання можуть бути обговорення малюнка і читання діалогу на початку параграфа, виконання відповідного завдання за підручником або постановка цікавого питання за темою уроку, цитата, коротка жвава історія, розминка тощо. Займає не більш як 5% часу уроку.

Оголошення, представлення теми та очікуваних навчальних результатів.

Мета - забезпечити розуміння учнями їхньої діяльності, тобто того, що вони повинні досягти в результаті уроку і що від них очікує вчитель. Часом буває доцільно залучити до визначення очікуваних результатів усіх учнів.
(Приблизно 5% часу)

Для того, щоб почати з учнями спільний процес руху до результатів навчання, в початковій частині уроку потрібно:

назвати тему уроку або запропонувати комусь з учнів прочитати її; якщо назва теми містить нові слова або проблемні питання, звернути на це увагу учнів; запропонувати комусь з учнів оголосити очікувані результати за вашим записом на дошці, зробленим заздалегідь. Пояснити необхідне, якщо мова йде про нові поняття, способи діяльності тощо; Нагадати учням, що наприкінці уроку ви перевірятимете їх відповідно до того, яких вони досягли результатів, треба ще пояснити учням, в який спосіб ви оцінюватимете їхні досягнення в балах.

Надання необхідної інформації.

Мета - дати учням достатньо інформації, для того, щоб на її основі виконувати практичні завдання. Це може бути стисле пояснення (3-5 хвилин), читання тексту, перевірка домашнього завдання. Наприклад, в 5-му

класі обов'язковим для учнів є читання тексту вголос, застосування прийому коментованого читання, читання ланцюжком або по ролях тощо.

Ознайомлення з інформацією не є самоціллю. Будувати навчальний матеріал треба таким чином, щоб основні поняття учні опрацьовували неодноразово, поступово поглиблюючись і ускладнюючись за змістом. На цей елемент під час опрацювання окремого питання витрачається не більш ніж 5-10 хвилин. Загалом на опанування новою для учнів інформацією відводиться близько 20% часу.

Інтерактивні та інші вправи - центральна частина заняття.

Мета - засвоєння й застосування навчальних досягнень учнів відповідно до очікуваних результатів уроку. Послідовність проведення цього елемента:

Інструктування - вчитель розповідає учасникам про мету вправи або **порядок** виконання завдання, про правила, про послідовність дій і кількість часу на виконання; чи все зрозуміло учням. За бажанням, відбувається об'єднання в пари чи групи і розподіл ролей. Виконання завдання, в якому вчитель виступає як організатор, помічник, ведучий дискусії, намагаючись дати учням максимум можливостей для самостійної роботи і навчання в співробітництві одне з одним. Презентація виконання вправи або завдання. Ця частина уроку займає, як правило, близько 50% його часу.

Підбиття підсумків, оцінювання результатів уроку.

Мета - рефлексія, усвідомлення того, що було зроблено на уроці, чи досягнуто поставленої мети, як можна застосувати отримане на уроці в майбутньому. Підбиття підсумків бажано проводити у формі запитань. Крім передбачених підручником учням можна запропонувати запитання: що нового дізналися, яких навичок навчилися, де це можна застосувати в житті. Крім того, можна поставити запитання й щодо проведення самого уроку: що було найбільш вдалим, що ще сподобалося, що потрібно змінити в майбутньому. Важливо, щоб самі учні (учасники) самі змогли сформулювати відповіді на всі ці запитання. Для підбиття результатів бажано лишити до 10-20% часу, відведеного на урок.

Основні засади створення та підтримки продуктивної атмосфери на уроці:

Коли навчання активне, учень постійно перебуває в стані пошуку, він хоче отримати відповідь на запитання, потребує інформації, щоб розв'язати проблему, або розмірковує разом з іншими над способом виконання завдання.

Створення загальних умов ефективного навчання:

ефективність роботи класу вчитель стимулює передачею учням своєї функції (оцінювання, контроль, корекція, планування тощо); надання можливості засвоєння навчального матеріалу різних рівнів складності (для учнів різних рівнів успішності).

Предметна і ключові компетентності вчителя:

без утруднення використовувати не менш як дві форми або методи навчання на уроці; крім поширених застосовувати також оригінальні методи та засоби навчання; урок починати зі стимулюючого вступу (привернення уваги учнів

та забезпечення необхідної мотивації); урок закінчувати підбиттям підсумків (співвідношення результатів з тим, що вивчалось, з іншими предметами, з життям)

Стимулювання інтересу учнів:

формувати важливість теми уроку в контексті навчального курсу та майбутнього життя; використовувати цікаві та незвичайні аспекти теми; ідеї учнів опрацьовувати та використовувати на уроці;

допомога учням у виробленні позитивної самооцінки:

мова вчителя вільна від глузування та сарказму; імена учнів використовувати у теплій, дружній манері; конкретних учнів заохочувати за конкретну роботу; підтримувати, підбадьорювати учнів, які мають труднощі у вивченні навчального матеріалу.

Що стосується методів роботи, то я зупинюся на методі шести кольорових капелюшків де Боно.

Метод « Шести капелюхів»

дозволяє структурувати і зробити набагато ефективнішою будь-яку розумову діяльність, як особисту, так і колективну, особливо для ситуацій розв'язання проблем та прийняття рішень.

В основі «Шести капелюхів» лежить ідея паралельного мислення. Традиційне мислення ґрунтується на полеміці, дискусії і зіткненні думок. Однак при такому підході часто виграє не найкраще рішення, а те, яке найуспішніше пропагувалося в дискусії. Паралельне мислення - це мислення конструктивне, при якому різні точки зору і підходи не стикаються, а співіснують.

Метод шести капелюхів - це простий і практичний спосіб **розділення процесу мислення на шість різних режимів**, кожен з яких представлений метафоричним капелюхом певного кольору.

Даний метод забезпечує більш ефективну концентрацію та усвідомлення глибини мислення, а також легкість в опануванні власними думками.

Використовувати метод на особистому рівні можливо в будь-яких областях розумової діяльності, це можуть бути, наприклад, важливі листи, статті, плани, рішення проблем. В професійній діяльності - планування, оцінка чого-небудь, дизайн, створення ідей. У груповій роботі - проведення зустрічей, знову ж таки - оцінка, планування, вирішення конфліктів, навчання.

Деякі дослідження дають підстави вважати, що в різних режимах функціонування мозку (критика, емоції, творчість) його біохімічний баланс відрізняється. Якщо це так, то якась система на зразок шести капелюхів просто необхідна, тому що не може бути єдиного «біохімічного рецепта» для оптимального мислення.

Білий капелюх: інформація(Вчений)

Детальна і необхідна інформація. Тільки факти. Яка ще необхідна інформація?

Використовується для того, щоб спрямувати увагу на інформацію. У цьому режимі мислення нас цікавлять лише факти. Ми задаємося питаннями про те, що ми вже знаємо, яка ще інформація нам необхідна і як нам її отримати.

Жовтий капелюх: логічний позитив(Оптиміст)

Символічне відображення оптимізму. Дослідження можливих успіхів і позитивних сторін. Переваги. Чому це спрацює?

Вимагає переключити свою увагу на пошук переваг і позитивних сторін ідеї, яка розглядається.

Чорний капелюх: критика(Критик)

Застерігає і змушує думати критично. Що може статися поганого або що піде не так? Обережність.

Дозволяє дати волю критичним оцінкам, побоюванням й обережності. Вона захищає нас від нерозважливих і непродуманих дій, вказує на можливі ризики і підводні камені. Користь від такого мислення безсумнівна, якщо, звичайно, нею не зловживати.

Червоний капелюх: почуття та інтуїція(Художник)

І не намагайтеся їх пояснити. Які почуття в мене виникають?

У режимі червоного капелюха в учасників (якщо це колективне обговорення) є можливість висловити свої почуття та інтуїтивні здогади щодо питання, яке обговорюється, не вдаючись у пояснення про те, чому це так, хто винен і що робити далі.

Зелений капелюх: креативність(Креативщик)

Зосередження на творчості, альтернативних рішеннях, нові можливості та ідеї. Це можливість висловити нові поняття та концепції.

Перебуваючи під зеленим капелюхом, ми придумуємо нові ідеї, модифікуємо вже існуючі, шукаємо альтернативи, досліджуємо можливості, взагалі, даємо креативності зелене світло.

Синій капелюх: управління процесом(Керівник)

Керування розумовими процесами. Гарантія дотримання всіх шести капелюхів.

Синій капелюх відрізняється від інших капелюхів тим, що він призначений не для роботи зі змістом завдання, а для управління самим процесом роботи. Зокрема, його використовують на початку сесії для визначення того, що належить зробити, і в кінці, щоб узагальнити досягнуте і поставити нову мету.

Як це відбувається

У груповій роботі найпоширеніша модель - визначення послідовності капелюхів на початку сесії. Послідовність визначається виходячи зі змісту завдання або проблеми, що необхідно вирішити. Потім починається сесія, під час якої всі учасники одночасно «одягають капелюхи» певного кольору у певній послідовності, і працюють у відповідному режимі. Модератор залишається під синім капелюхом і стежить за процесом. Результати підсумовуються під синім капелюхом.

Переваги

Переваги методу, оголошені Едвардом де Боно під час перебування під жовтим капелюхом:

1. Зазвичай розумова праця уявється нудною та абстрактною. **"Шість капелюхів"** дозволяє зробити її яскравим і захоплюючим засобом управління своїм мисленням.
2. Кольорові капелюхи - це метафора, яка добре запам'ятовується, яку легко застосовувати.
3. Метод шести капелюхів можна використовувати на будь-якому рівні складності, від дитячого садка до ради директорів.
4. Завдяки структуруванню роботи та виключенню безплідних дискусій мислення стає більш сфокусованим, конструктивним і продуктивним.

5. Метафора капелюхів є свого роду рольовою мовою, на якій легко обговорювати і переключати мислення, відволікаючись від особистісних переваг і нікого не ображаючи.
6. Метод дозволяє уникнути плутанини, оскільки тільки один тип мислення використовується всією групою в певний проміжок часу.
7. Метод визнає значимість усіх компонентів роботи над завданням (проектом) - емоцій, фактів, критики, нових ідей, і включає їх в роботу в потрібний момент, уникаючи деструктивних факторів.

Також на своїх уроках я використовую елементи тренінгу. Це і правила роботи, мозковий штурм, рольові ігри та інші.

4. КРАПЛИНИ МУДРОСТІ НА ЩОДЕНЬ

Важливо підпорядкувати зміст навчання розв'язанню практичних проблем, які відповідають силам, підготовці та інтересам дитини.

Д. Дьюї

Чим глибша прірва між різними планами знань, потрібними для життя, й тими, що подає школа, тим менший вплив школи на майбутнє життя учнів.

С. Русова

Учитель - помічник природи, а не її володар, її будівничий, а не реформатор.

Я. Каменський

Духовне життя дитини повноцінне лише тоді, коли вона живе у світі гри, казки, музики, фантазії, творчості. Без цього вона - засушена квітка... Ми повинні виховувати так, щоб дитина почувала себе шукачем і відкривачем знань. Тільки за цієї умови одноманітна, стомлююча робота школяра забарвлюється радісними почуттями і може принести маленьким людям переживання творця.

В. О.Сухомлинський

Моє заповітне бажання - передати тобі ту життєву мудрість, яку називають умінням жити.

В. О.Сухомлинський

Життя наше - адже це шлях безперервний. Світ цей - велике море усім нам, пливучим. Він бо є Океан, який перепливається, о вельми небагатьма щасливцями безбідно... Отже, дивись, щоб не плавати в тумані, щоб не обрав ти ненадійного становища в житті.

Григорій Сковорода

Один у другого питаєм:

Нащо нас мати привела?

Чи для добра? Чи то для зла?

Нащо живем? Чого бажаєм?

І, не дознавшись, умираєм,

А покидаємо діла.

Т. Г.Шевченко

Ми часто зустрічаємо людей назверх освічених, енциклопедично озброєних знаннями, а всередині в них пустиня, як говориться у Біблії, "гробы пофарбовані, поваплені". Ні, не омертвляти своїх учнів має вчитель, а будити їх до глибокого благородного життя. Виробляти свою філософію життя.

Софія Русова

Поважаймо таємниці і відхилення тяжкої праці росту!

Поважаймо кожну мить і день сьогоднішній!

Як дитина зуміє жити далі, якщо ми не даємо

Жити їй сьогодні свідомим, відповідним життям?

Януш Корчак

Життя - це проблема, яку повинні розв'язувати ми.

Хосе Ортега - і - Гассет

Ми повинні виховувати людину, здатну створити своє власне життя, здатну до самовизначення.

Павло Блонський

Все йде, все минає,

І краю немає!

Цими словами вічний поет виявляє перед нами той постійний рух людності до поступу, рух, що ні на хвилину не зупиняється, що йому немає ані кінця, ані краю. Людність раз у раз шукає кращого, йде назустріч новому, обробляє його, то відкриває, то вбирає в себе, утворює нові форми життя, створює нові моральні, соціально-політичні ідеали й, не зупиняючись, іде вперед, іде добувати собі долю, опановувати природу, будувати нове продуктивне життя.

Софія Русова

Освіта може і повинна взяти на себе розв'язання найважливішого завдання цивілізаційного масштабу: повернути людям віру у вищі моральні ідеали і цінності, дати кожній людині розуміння і внутрішнє прийняття смислу людського життя, указати їй шлях досягнення особистих життєвих устремлінь.

Борис Гершунський

Освіта, яка не вчить жити успішно у сучасному світі, не має ніякої цінності. Кожен із нас приходить у життя із природженою здатністю жити щасливо й успішно. А ми повинні збагатити цю здатність знаннями і навичками, які допомогли б нам її реалізувати найбільш ефективно.

&n nbsp; P. Т.Кіасакі

Не вести дітей за собою, а, навпаки, навчити їх самостійно вести себе по життю. Ф.
Дольто

Наша школа - це простір життя дитини; тут вона не готується до життя, а повноцінно живе, і тому вся діяльність навчального закладу будується так, щоб сприяти становленню особистості як творця і проектувальника власного життя, гармонізації взаємин між учнями і педагогами, школою і родиною на основі ідей самоцінності дитинства, діалогу, усвідомлення вибору особистістю життєвого шляху.

Наше життя - справжня проблема.

Людина - це передусім творець.

Жити - значить вишукувати засоби для здійснення себе як програми.

Ортега - і - Гассет

Сфера освіти повинна стати джерелом соціальної і культурної ініціативи, джерелом активності і творчої еволюції мислення й діяльності.

Петро Щедровицький

Жити - це значить пізнавати дійсність і перетворювати її.

П. П.Блонський

Освіта - це те, що залишається, коли все вивчене забувається.

Макс фон Лаус

Життя - не насолода і не відрода, а серйозне діло, яке покладено на нас і яке треба завершити гідно.

А. Токвіль

Коротке життя дано нам природою, але пам'ять про добре проведене життя залишається вічно.

Ціцерон

Ми живемо не для того, щоб їсти, а їмо для того, щоб жити.

Сократ

Далі за всіх піде той, хто не поступається рівному собі, зберігає гідність в стосунках із найсильнішим і вміє стримувати себе щодо беззахисних.

Фуکیدид

Знання - це те, що найбільш істотно підносить одну людину над іншою.

Дж. Аддисон

Справжнє знання полягає не в знайомстві з фактами, яке робить людину лише педантом, а у використанні фактів, яке робить її філософом.

Г. Бокль

Треба палко жадати знань не заради суперечок, не для зневаги інших, не заради користі, слави, влади та інших нищих цілей, а заради того, щоби бути корисним у житті.

Ф. Бекон

Кожна галузь наших знань послідовно проходить через три різні теоретичні стадії: теологічну, або фіктивну, метафізичну, або абстрактну, наукову, чи позитивну.

О. Конт

Три шляхи ведуть до знання: шлях роздуму - це шлях найблагородніший, шлях наслідування - це шлях найлегший і шлях досвіду - це шлях найгіркіший.

Конфуцій

Хто набуває знань, той не користується ними, подібно до того, хто оре, але не сіє.

Коло читання

Знання закону життя набагато важливіше за багато інших знань, а знання, яке веде нас до самовдосконалення, є знання щонайпершої важливості.

Г. Спенсер

Хто більше знає, той більше страждає. Чи не є древо науки - дровом життя? Те, що ми знаємо, - обмежено, а те, чого ми не знаємо, - нескінченно.

П. Лаплас

Треба багато вчитися, щоб зрозуміти, що знаєш мало.

М. Монтень

Про велику людину судять тільки за її діяннями, а не за її помилками.

Вольтер

Розумна людина пристосовується до різних обставин, спритна людина створює їх, діяльна вміє використати їх, нерішуча - дає їм вислизнути.

Іспанський вислів

Досконала людина все шукає в собі, нікчемна - в інших.

Конфуцій

Людина тільки тоді чогось домагається, коли вона вірить в свої сили.

Людвіг Фейєрбах

Я вірю, що людина не тільки зможе витерпіти усі - людина переможе!

У. Фолкнер

Людина так влаштована, що обійтися без здорового глузду не може.

А. Цвейг

Людина певною мірою виростає, коли вона пізнає саму себе і свою міць. Вселить людині усвідомлення того, що вона є, і вона незабаром навчиться бути тим, ким вона мусить бути.

Фр. Шеллінг

Розум людський має три ключі, які все відкривають: знання, думку, уяву, - все в цьому...

В. Гюго

Відмітна ознака великого розуму - сказати багато небагатьма словами; обмежений розум, навпаки, має дар багато говорити і нічого не сказати.

Фр. Ларошфуко

Розум людини можна визначити за старанність, з якою він враховує майбутнє або результат діла.

Г. Ліхтенберг

Поміркованість примножує радості життя.

Демокріт

Безумний той, хто, не вміючи керувати собою, хоче керувати іншими.

Публій Сир

Ніщо не викликає у мене такої зневаги до успіху, як думка про те, якою ціною він досягається.

Г. Флобер

Для досягнення успіху потрібні всього - на - всього кмітливості, а не талант; потрібні постійна, пильна, ненастанна кмітливості - ось у чому полягає успіх.

Ф. Шнель

Життя - це не що інше, як рух, перехід із форми у форму, постійне невгамовне перетворення, руйнування і творення, які йдуть один за одним і впливають один з одного.

Д. Писарев

Життя - це мистецтво, в якому люди часто залишаються дилетантами. Щоби бути в ньому художником, майстром, треба пролити багато крові свого серця.

Кармен Сілова

Кількість літ ще не свідчить про тривалість життя. Життя людини вимірюється тим, що вона зробила і пережила.

С. Смайлс

Життя нічого не дарує без важкої праці і хвилювань.

Горацій

Через здійснення великих цілей людина відкриває у собі і великий характер, який робить її маяком для інших.

Г. Гегель

Талант - це розвиток природних нахилів.

О. Бальзак

Сходинки життя всіяні колючками, і найбільше вони встромляються, коли ми сповзаємо ними донизу.

У. Браунелл

Життя, хоч би яке воно не було, є добро, вищого за яке нема нічого.

Л. М.Толстой

Чудово, коли ми самі можемо керувати собою.

Цецерон

Чим беззмістовніше життя, тим воно важче.

А. Алле

Зовсім неможливо діяти в суспільному житті, якщо не станеш людиною етичних якостей, а саме: людиною достойною.

Аристотель

Той, хто звертаючись до старого, здатен відкрити нове, гідний того, щоб бути вчителем.

Китайська мудрість

Краща людина така, яка більш за все намагається вдосконалюватися, і найщасливіший той, хто всього сильніше відчуває, що він дійсно самовдосконалюється.

Сократ

Найвище добро, яке може здійснити людина - це вдосконалювати себе, розвивати свої можливості, щоб бути здатною служити людству.

М. Філд

Підліток стає справжньою людиною лише тоді, коли він навчається пильно вдивлятися не лише у світ, що оточує його, а в самого себе, коли він прагне пізнавати не тільки речі, явища навколо себе, а й свій внутрішній світ.

В. О.Сухомлинський

Кожен може стати благородною людиною, потрібно лише наважитись нею стати.

Конфуцій

Погано, коли в людини все сіре - і душа, і думки, і погляд. Сірі лише перепілки хороші.

М. Стельмах

Білий капелюх: інформація(Вчений)

Детальна і необхідна інформація. Тільки факти. Яка ще необхідна інформація?

Використовується для того, щоб спрямувати увагу на інформацію. У цьому режимі мислення нас цікавлять лише факти. Ми задаємося питаннями про те, що ми вже знаємо, яка ще інформація нам необхідна і як нам її отримати.

Жовтий капелюх: логічний позитив(Оптиміст)

Символічне відображення оптимізму. Дослідження можливих успіхів і позитивних сторін.

Переваги. Чому це спрацює?

Вимагає переключити свою увагу на пошук переваг і позитивних сторін ідеї, яка розглядається.

Чорний капелюх: критика(Критик)

Застерігає і змушує думати критично. Що може статися поганого або що піде не так? Обережність.

Дозволяє дати волю критичним оцінкам, побоюванням й обережності. Вона захищає нас від нерозважливих і непродуманих дій, вказує на можливі ризики і підводні камені. Користь від такого мислення безсумнівна, якщо, звичайно, нею не зловживати.

Червоний капелюх: почуття та інтуїція(Художник)

І не намагайтеся їх пояснити. Які почуття в мене виникають?

У режимі червоного капелюха в учасників (якщо це колективне обговорення) є можливість висловити свої почуття та інтуїтивні здогади щодо питання, яке обговорюється, не вдаючись у пояснення про те, чому це так, хто винен і що робити далі.

Зелений капелюх: креативність(Креативщик)

Зосередження на творчості, альтернативних рішеннях, нові можливості та ідеї. Це можливість висловити нові поняття та концепції.

Перебуваючи під зеленим капелюхом, ми придумуємо нові ідеї, модифікуємо вже існуючі, шукаємо альтернативи, досліджуємо можливості, взагалі, даємо креативності зелене світло.

Синій капелюх: управління процесом(Керівник)

Керування розумовими процесами. Гарантія дотримання всіх шести капелюхів.

Синій капелюх відрізняється від інших капелюхів тим, що він призначений не для роботи зі змістом завдання, а для управління самим процесом роботи. Зокрема, його використовують на початку сесії для визначення того, що належить зробити, і в кінці, щоб узагальнити досягнуте і поставити нову мету.